



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm V. Sacris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

beneficium petere ac consequi possit. Resp. cum Gl. hic ver. repetendum: Quia electus in priore casu iuravit, se plebaniam illam nunquam acceptaturum. In hoc autem Guilielmus iuravit tantum, se parochiam resignaturum; non autem iuravit, se resignatam non repetiturum. Simile est: Si quis latroni ob mortis metum iuraverit pecunias daturum, datas repetere potest, iuxta c. de bitores, 6. de iureiur. Sin autem iuravit, se daturum, & nunquam repetiturum; tum repetere non potest, nisi prius impetrata ab Episcopo iuramenti relaxatione, quæ tamen concedenda non est, si in contemptum religionis Christianæ cessura videatur; vt si v. g. Turcis, pretium redemptionis iuramento promissum sit.

CAPITVLVM V.

Sacris.

PARAPHRASIS.

Quæsitum erat ex Innoc. III. Vtrum is, qui inuitus communicat cum excommunicato, excommunicationem & ipse contrahat? Respondet, esse distinguendum: Si enim absolute inuitus est, quia patitur proprie dictam coactionem, tum excommunicationem non incurrit: cum non agat voluntarie, sed potius agatur ac patitur. Sin autem inuitus est secundum quid, quia metu mali adigitur ad faciendum, quod alioquin facere nollet. Tum metus minuit quidem culpam; sed quia eam non omnino aufert (cum ob nullum metum liceat mortaliter peccare) ideo existimandum est, ita communicantem cum excommunicato, excommunicationis labe & ipsum inquinari.

SUMMARIUM.

1. Discrimen inter violentiam seu coactionem, & metus illationem.
2. Qui cum irrisito excommunicatione maiore scienter communicat in crimi-

mine, ob quod excommunicatus ille est, tum & ipse maiorem excommunicationem contrahit; minore autem, si in aliquo negotio cum eo communicet sine iusta causa excusante; & excommunicatus sit non toleratus seu vitandus.

3. Potius omnia mala toleranda, quam peccatum mortale, imò & veniale minimum committendum.
4. Quadam lege positiva prohibita desunt esse peccata, & prohibita ex occurrentibus aliquibus circumstantiis, v. g. crimine carnalis die Veneris facta ex illatione metus grauis, nisi fiat in contemptum religionis.
5. Peccans ob metum ab extrinseco illatum minus delinquit, quam si nullo cogente metu malum agat.

Hoc c. difficultatem mouet interpretibus, propterea quod casus, qui Pontifici propositus erat, hic non exprimitur, sed solum responsio eius. Sufficit itaque ad defendendum hoc c. si casum aliquem proponamus, in quo responsio Innocentij locum habere possit: Aliquis hæreticus populo denuntiatus est vt vitandus: nihilominus publice concionatur, aut sacrificat in Ecclesia; atque clerici v. g. à seculari magistratu in contemptum Fidei, aut potestatis Ecclesiasticæ compelluntur ad assistendum concioni, aut Missæ eius. Queritur, an excommunicationem & ipsi, saltem minorem, contrahant communicando cum excommunicato denunciato. Respondetur rectè: si per vim, seu coactionem propriè dictam ibi detinentur, non contrahunt excommunicationem: cum enim moralem ac voluntariam actionem non exercent, dici non potest, quod cum excommunicato communicent. Sin autem ob metum magistratus assistant, tunc contrahunt & ipsi excommunicationis labem: siquidem hoc casu metus eos non excusat, quò minus mortaliter peccent, etiam contra ipsam Ecclesiasticam legem, quæ prohibentur communicare cum excommunicato. Tamen enim ordinariè leges Ecclesiasticæ, ipsæque censuræ non obligent cum per-

periculo grauis mali incurrendi; ideoque metus grauis excuset à præceptis, & censuris Ecclesiasticis; non tamen in tali casu, quo directè agitur de defendendo honore Dei, Fidei veritate, aut Ecclesiæ potestate, sicuti docuit lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 4. n. 6. & seqq. & tr. 5. p. 1. c. 5. coroll. 5.

1. NOTANDVM I. Si propriè loquendum sit, discrimen est inter violentiam, seu coactionem, & metus illationem. Nam qui violentiam, seu coactionem patitur, absolute inuitus est; cum non agat ipse, sed agatur: vt si aliquis in loco auribus aut oculis apertis, per vim detineatur, is cogitur adesse, audire, videre. Qui autem metu adactus agit, quodd alioquin non ageret, v. g. vt Missæ, vel concioni assistat, is simpliciter inuitus non est, sed potius volens: Est tamen inuitus secundum quid, seu conditionaliter; nollem, nisi malum maius timerem. Ita hanc rem bene explicat Ioan. Andr. hic n. 15.

2. NOTANDVM II. Qui cum irretito excommunicatione maiore scienter communicat, excommunicationem & ipse contrahit. Sed distinguendum: Vel enim cum excommunicato aliquis communicat in crimine; ob quod excommunicatus est, tum & ipse maiorem excommunicationem contrahet, c. si concubinæ, 55. de sent. excomm. Vel communicat in alijs negotijs sacris, vel politicis, tum minor excommunicatio contrahitur, c. statuius, de sent. excomm. in 6. Opus tamen est ad hanc censuram incurrendam, vt excommunicatus, quocum nulla iusta causa excusatus comunicas, non toleratus seu vitandus sit. Vide quæ dixi lib. 1. Th. mor. tr. 5. p. 2. c. 3.

3. NOTANDVM III. Potius omnia alia mala sustinere debemus, quàm vt peccatum mortale (imò etiam veniale, quantumvis minimum) admittamus, vt dixi lib. 1. tr. 2. c. 6. n. 4. §. Notandum. Verùm quædam non ita intrinsecè ac per se peccata ac prohibita sunt, quin occurrentibus aliquibus circumstantijs, atque hac ipsa metus grauis illatione, desinant esse peccata ac prohibita. Quod maxime in ijs euenit, quæ positiua le-

ge prohibita sunt, vt carnes die Veneris comedere, cum excommunicatis in sacris, aut politicis negotijs communicare, dummodo id non fiat in Fidei, Religionis, aut potestatis Ecclesiasticæ contemptum, vt supra dixi. Vide Abb. hic n. 5. & quæ dicta sunt lib. 4. Th. mor. tr. 2. c. 8. princ.

NOTANDVM IV. Qui ob metum ab extrinsecò illatum peccat, minus delinquit, quàm si nullo cogente metu malum agat. Vt si quis mortis metu adigatur ad matrimonium cum consanguinea sua non tantum contrahendum, sed etiam consummandum. Quamuis & iste mortaliter peccet, minus tamen, quàm si metus abesset. Quia quod metu fit, minus voluntariè fit, hoc ipso, quod inuoluntarium admixtū habet: consequenter minus peccatum est. Quare & in externo foro mitius puniendus est, qui ob metum delinquit, quàm si sponte, vt Abb. hic monet n. 2.

CAPITVLVM VI.

Cùm dilectus.

PARAPHRASIS.

Canonici in Insulis habitantes votum iuratum ediderunt, quod regulam Cisterciensium assumere, & suam Ecclesiam eidem Ordini incorporari, quantum in ipsis esset, permittere vellent. Postea verò penitentia ducti restitui se, ac liberari petebant, allegantes metum & dolum, quo inducti fue rint ad tale votum, ac iuramentum edendum. Sed Innoc. respondit; eum hoc iuramentum in salutis dispendium non vergat, obseruandum esse; neque permittendum, vt periurijs via aperiat. Neque causam sufficientem adesse restitutionis in integrum: Quod enim metum allegant, constat eum non fuisse mortis, aut corporis cruciatus, vel similem, qui in virū constantem cadat. Quod verò dolo se inductos asserunt, ea non tam circumuentio, quàm fatuitas ipsorum consonda est.

SVM-